

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

E-post:
kronikk@klassekampen.no
Maks 6000 teikn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

E-post:
debatt@klassekampen.no
Innlegg over 3000 teikn kan bli korta ned. Legg ved portrettfoto.

Hilde Reinertsen
hilder@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør.

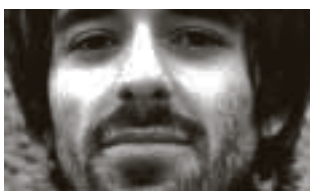
Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Redaksjonssekretær.

Klassekampen honorerer normalt ikkje innsendt stoff. Innsendaren si e-postadresse blir trykt med mindre innsendaren reserverer seg mot dette. For Klassekampen sine generelle vilkår for publisering, sjå www.klassekampen.no/KK/index.php/news/home/generelle_vilkaar

DEBATT ►

Hvorfor vil vi snakke om etnisitet fremfor klasse også når det er helt misvisende?

Klasse over etnisitet

Victor Lund Shammass

KRONIKK

Mark Twain sa i sin tid at det finnes tre typer løgner: Løgn, forbannet løgn og statistikk. Man skulle tro han hadde forlest seg på norske aviser. For stilt overfor et valg om å analysere samfunnsfenomener som grunnet enten i klasse eller etnisitet, foretrekker journalister nesten alltid å snakke om etnisitet.

Vi kan ta for oss bare ett av mange eksempler: Statistisk sentralbyrås (SSB) analyse av resultatene fra de nasjonale prøvene, publisert 24. februar. Under overskriften «Innvandrere lever har svakere resultater» greier byrået ut om at «innvandrerelever og norskfødte elever med innvandrerforeldre skåret lavere enn øvrige elever på de fleste prøvene.» Utsagnet står seg for så vidt: 48 prosent av innvandrerbarn viste seg å ha det laveste mestringsnivået i lesning, mot 24 prosent i den øvrige befolkningen. Regneferdigheten er også ulikt fordelt: 44 prosent innvandrere på laveste trinn, mot 26 prosent i den øvrige befolkningen.

Men hva med klassevariabelen? Tallene finnes, men nedprioriteres av byrået – og dermed også av Dagsavisen samme dag. Det viser seg at ferdigheter fordeles nesten like skjevt mellom barn med lavt utdannede foreldre og barn med høyt utdannede foreldre. Vi kan ta utdanningsnivået til foreldrene som et grovt uttrykk for barnas klasseposisjon: 36 prosent med dårlige leseferdigheter i «underklassen», 20 prosent med dårlige leseferdigheter i «overklassen», 38 prosent med dårlige regneferdigheter i «underklassen», 20 prosent i «overklassen».

Overskriften i SSBs pressekritikk kunne like godt vært «Arbeiderungdommen leser og regner dårlig». Det ville gitt en bedre indikator på hvordan svake prestasjoner henger sammen med

elevenes bakgrunn.

Skjevheten til fordel for etnisitet over klasse ser vi også i kriminalstatistikken. SSB lar oss undersøke antall forbrytelser per år målt ut ifra et vell av variabler: Kjønn, alder, hjemfylke, etnisitet og så videre. Vi kan med letthet finne ut at 18 gambiere ble tatt for narkokriminalitet og seks somaliere ble dømt for seksuallforbrytelser i 2005, med SSBs årsbøker for hånden. Men var de arbeidsledige? Fullførte de noen gang videregående skole? Er arbeidsløse overrepresenterte på drapsstatistikken?

Hvor ble det av klasse? Sosioøkonomiske faktorer er kjemisk renset bort fra tallene som både journalist og menigmann kan støtte seg på. Det er leit, fordi vi trenger tall som kan fortelle oss om butikknaskerne går på trygd,

mellom 1992-2001, mens 17 prosent av ikke-vestlige innvandrere ble sikket i samme periode – altså en tilsynelatende overrepresentasjon.

Men rakt imot dette kom SSB-forskeren Torbjørn Skardhamar (en av dem som motbeviser Twains lettvinde utsagn om statistikkens løgner) frem til at overrepresentasjonen forsvinner nærmest som dugg for solen når man kontrollerer for klassefaktorer som skolegang og inntekt. Rikspressen ga Skardhamars funn umåtelig dårligere dekning enn oppmerksomheten som ble skjenket de lettvinde representasjonene om etnisitet som den ultimate drivkraften bak innvandreres forbrytelser.

I røykedebatten forstår «alle» at utdanningsnivå forklarer

I FOKUS:

Mediene liker å fokusere på at innvandrere tilsynelatende er overrepresentert på kriminalstatistikken. Her blir en ikke-vestlig utseende mann etterlyst i en voldtektssak.

FOTO: STIAN LYSBERG SOLUM, SCANPIX

lærdom for journalister og redaktører å forsyne seg av der ute dersom de bare orker å lete. Vi vet at lav klasseposisjon og kriminalitet henger sammen, det er ikke noe å lure på lenger, mens koblingen med etnisitet forblir spekulativ.

Den australske sosiologen John Braithwaite tok i artikkelen «The Myth of Class and Crime Reconsidered» (1981) for seg en overveldende mengde studier av klasse/kriminalitet-koblingen. Braithwaite konkluderer, etter nøye gjennomgang av studier med solide utvalgsstørrelser, at «klasse er en av de svært få korrelasjonene til kriminalitet som jevnt over kan sies å være støttet av en stor mengde empirisk bevismateriale.»

Nærmere hjemme kunne man tatt for seg SSB-forskeren Vebjørn Aalandsliids funn som viser at somaliske innvandrere i Canada får høyere sysselsetting enn i Norge fordi de jevnt over har mer utdanning enn «våre somaliere». Canada får dyktige arbeidsinnvandrere, vi får mange som har «et dårlig grunnlag å bygge videre på», som byrået uttrykker det.

Noen ganger har etnisitet en egen forklaringskraft. Vi kan, for eksempel, ikke forstå hvorfor halvparten av unge svartmenn i USA vil ta turen innom rettsapparatet i sin levetid utelukkende som et klasespørsmål, som den glimrende franske sosiologen Loïc Wacquant har vist i boka «Deadly Symbiosis: When Ghetto and Prison Mesh». Analysen er komplisert: Vi må blant annet ta hensyn til afroamerikanernes forhistorie, lave status og den kroniske mangelen på solide arbeidsplasser i den «kollapsede svarte ghettoen», hevdar han.

Det later til at det har etablert seg en praksis i Norge hvor etnisitet regnes som mer sexy, mer potent og i stand til å mobilisere større folkelig entusiasme i medienes daglige teaterforestillinger, og at det derfor til enhver tid må få forrang i den offentlige debatten. Det er leit for de av oss som tror at klasse har minst like stor nytteverdi for å forstå verden slik den er blitt.

Victor Lund Shammass,
Sosiologstudent ved
Universitetet i Oslo
vashamma@student.uio.no

«Det hadde blitt en bedre verden om vi oftere lot oss informere av fagkunnskap»

og ikke bare om de kommer fra Finnmark eller Polen.

For et par år siden kastet avisene seg på en nyhetsbølge om at ikke-vestlige innvandrere var overrepresenterte på kriminalstatistikken. (Debatten på den tiden ble forstyrrt av den parallelle diskusjonen om afrikanske gjerningsmenns overrepresentasjon på voldtektstatistikken). Ti prosent av ikke-innvandrere ble sikket for minst én forbrytelse

hvorfor folk fortsatt tenner opp. Tre ganger så mange med grunnskoleutdanning røyker som dem med en bachelorgrad i hånden, ifølge en helt fersk SSB-undersøkelse. Denne viljen til å forstå saker som klasespørsmål har det med å fordufte når vi beveger oss over på andre, kanskje mer fundamentale felt.

Det hadde blitt en bedre verden om vi oftere lot oss informere av fagkunnskap, for det finnes enorme mengder